

Alegat 87.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskami względem zmiany niektórych ustępów uchwały Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875, odnoszącej się do terytoryalnego podziału całego kraju na okręgi sądów powiatowych.

Wysoki Sejmie!

W uchwale z 29. Maja 1875 oświadczył Wysoki Sejm c. k. Rządowi opinię swoją co do podziału całego kraju na okręgi sądów powiatowych.

C. k. Rząd załatwił dotąd tę sprawę tylko częściowo, gdyż c. k. Ministerstwo sprawiedliwości w rozporządzeniu swem z 29. Stycznia 1878 Nr. 15. dz. u. p. zarządziło wprowadzenie zmiany terytoryalne w okręgach 107 sądów powiatowych, jednakże przedstawiło liczne ustępy uchwały sejmowej z 29. Maja 1875 jeszcze nietknięte i niezadowolone, a P. Minister sprawiedliwości w swem piśmie z 23. Marca 1878 l. 3.072 (L. W. kr. 21.105|1878), oświadczył Wydziałowi krajowemu, iż powyższe zadanie jest zbyt obszernem, ażeby na razie w całości pokonanem być mogło, że pewna część tej sprawy z powodu odmiennych propozycji sądów wyższych nie dojrzała jeszcze do stanowczego załatwienia, że trudność finansowa wskazuje również na powolne i sukcesywne postępywanie w tej sprawie, i że P. Minister starać się będzie załatwić tę sprawę jak najrychlej, o ile tego dozwolą tak właściwe położenie rzeczy, jak też i środki c. k. Ministerstwu sprawiedliwości do dyspozycji stojące.

Skreśliwszy ten stan rzeczy, pozwalamy sobie donieść Wysokiej Izbie, iż w roku 1876. wniosły niektóre gminy do nas swe reklamacje przeciwko przyłączeniu ich do tych sądów powiatowych, do których uchwała Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 przydzielić je zaproponowała.

Z tego też powodu Wydział krajowy pismem z 12. Czerwca 1877 L. 9.111 zawiadomił P. Ministra sprawiedliwości nie tylko o treści tych reklamacyi, ale też o wnioskach swych, które przedstawił zarazem Wysokiemu Sejmowi względem zmiany niektórych drobniejszych następów uchwały sejmowej z 29. Maja 1875.

Aleg. A. To ostatnie sprawozdanie nasze z 12. Czerwca 1877 l. 9.111 pod A. dołączone przekazał Wysoki Sejm w r. 1877 komisji prawniczej, która powzięła względem niego obok pod **Aleg. B. B.** załączoną uchwałę z dnia 26. Sierpnia 1877 l. 586|s. i w takowej z wyjątkiem gmin Rzepiennik Biskupi, Rzepiennik Strzyżewski, Kreców i Rozpucie przystąpiła zupełnie do wniosków naszych z 12. Czerwca 1877 l. 9.111.

Jednakże rzeczony sprawozdanie i uchwała sejmowej komisji prawniczej nie przyszyły już pod obrady i decyzję Wysokiej Izby, gdyż już 30. Sierpnia 1877 zamknięto rozprawy sejmowe.

Wydział krajowy zbadał powyżwspomniane sprawozdanie sejmowej komisji, a zgadzając się z niem zupełnie, zawiadomił o tem dnia 26. Października 1877 l. 29 349 P. Ministra sprawiedliwości; obecnie zaś ponawia Wydział krajowy swe wnioski z 12. Czerwca 1877 l. 9.111, czyli raczej przedstawia wnioski sejmowej komisji prawniczej z 26. Sierpnia 1877 l. 586|s., przyjmując takowe jako swoje wnioski, a przy tej sposobności dołącza do nich prócz tego świeże wnioski z r. 1878, które wynikły z tego powodu, iż w czasie zeszłorocznej sesji sejmowej i w r. 1878. zgłosiły się jeszcze niektóre gminy tak do Wysokiego Sejmu, jak też do Wydziału krajowego i wniosły reklamacye przeciwko przyłączeniu ich do tych sądów powiatowych, do których opinia Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 przydzielić je zaproponowała.

Otóż te dodatkowe czyli późniejsze reklamacye pojedynczych gmin są następujące:

- a) Gminy i obszary dworskie Łajsce, Łubno-Szlacheckie, Łubno-Opacie wniosły do Wysokiego Sejmu dnia 25. Sierpnia 1877 l. 505|s. petycję domagającą się, ażeby wyłączono je z okręgu sądu powiatowego w Żmigrodzie, a przydzielono do sądu powiatowego w Jasle; rzeczoną petycję, jako niezadowoloną przekazał Wysoki Sejm wraz z innemi petycyami Wydziałowi krajowemu do załatwienia; — petycja ta zasługuje na uwzględnienie, gdyż zdeklarowały się za nią uchwały rad gminnych w powyższych miejscowościach i poparła ją opinia rady powiatowej Jasielskiej.
- b) Gminy Sowina, Kłodawa, Ujazd, Brzyska vel Brzyski upraszają, ażeby wyłączono je z okręgu sądu powiatowego w Brzostku, a przydzielono do sądu powiatowego w Jasle, tudzież, ażeby pozostawiono je przy starostwie Jasielskiem, do którego aż do dnia 1. Sierpnia 1878 przynależały, podczas gdy od tego czasu przydzielono je do starostwa Pilźnieńskiego; — ze względu, iż uchwały rad gminnych w powyższych miejscowościach zdeklarowały się z całą usilnością w myśl prośby powyższej, za którą oświadczył się także i Wydział powiatowy Jasielski, dalej z uwagi, iż rzeczony miejscowości mają prawie jednakową odległość tak do Brzostka jak do Jasła, natomiast zaś mają do siedziby starostwa Jasielskiego co najmniej dwa razy bliżej niż do siedziby starostwa w Pilźnie, okazuje się potrzeba uwzględnienia tych prośb, zwłaszcza, iż przy okręgu sądu Brzostckiego pozostałaby jeszcze dostateczna ludność w ilości 15.466 mieszkańców.
- c) Gminy Łyczany, Janczowa, Jasienna, Lipnica wielka z Niecewem domagają się usilnie, ażeby wyłączono je ze sądu powiatowego Ciężkowickiego i przydzielono je do

sądu powiatowego delegowanego miejskiego w Nowym Sączu,—tudzież, ażeby pozostawiono je przy starostwie Nowosandeckiem, do którego aż do dnia 1. Sierpnia 1878 przynależały, podczas gdy od tego czasu przydzielono je do starostwa Grybowskiego; jakkolwiek Wydział powiatowy Nowosandecki i uchwały rad gminnych we wszystkich tych miejscowościach zdeklarowały się w myśl prośby powyższej, sądzi Wydział krajowy, iż tylko prośba gmin Łyczany, Janczowy i Jasienny uwzględnioną być może; gdyż te gminy mają istotnie bliżej do Nowego Sącza niż do Ciężkowic i Grybowa; natomiast zaś gmina Lipnica wielka, licząca w sobie 1365 mieszkańców, ma nieco bliżej do Ciężkowic i do Grybowa niż do Nowego Sącza, a w razie, gdyby i tę ostatnią gminę przydzielono do sądu powiatowego w Nowym Sączu, zeszczupiałby okręg sądu powiatowego w Ciężkowicach aż do tego stopnia, iż obejmowałby w sobie tylko 11.732 mieszkańców; słusznie przeto obawiać się należy, iż ponieważ nie ma dotąd w kraju naszym tak małego sądu, sprzeciwiłby się c. k. Rząd podobnej propozycji, lub też — co byłoby znacznie gorzej — zgodziłby się może c. k. Rząd na przydzielenie Lipnicy wielkiej do sądu w Nowym Sączu, lecz wniósłby zarazem projekt na zwinięcie sądu w Ciężkowicach.

- d) Gminy Ławryków, Okopy, Zamek, Pogorzelsko, Manasterek, Kamienna-Góra, Horodów, tudzież miasteczko Magierów, przedłożyły uchwały swych rad gminnych i domagają się, ażeby wydzielono je z okręgu sądu powiatowego w Niemirowie, a przydzielono do sądu powiatowego w Rawie; — z uwagi, iż wszystkie powyższe gminy, z wyjątkiem Magierowa — mają znacznie bliżej do Rawy, zasługuje prośba ta, z wyjątkiem Magierowa, na uwzględnienie; natomiast miasteczko Magierów liczące w sobie ludność 2.574 mieszkańców, ma prawie jednakową odległość tak do Rawy jak do Niemirowa i Wydział krajowy oświadcza się za pozostawieniem miasteczka Magierowa przy sądzie Niemirowskim, a to z tego powodu, iż w razie przyłączenia Magierowa do sądu Rawskiego, zeszczupiałby okręg sądu Niemirowskiego w ten sposób, iż obejmowałby w sobie tylko ludność 11.296 dusz, co mogłoby spowodować wniosek c. k. Rządu na zwinięcie sądu Niemirowskiego.
- e) Gmina Augustówka, którą P. Minister sprawiedliwości w rozporządzeniu swem z 29. Stycznia 1878 Nr. 15. dz. u. p. a to zgodnie z propozycją Wysokiego Sejmu wyłączył z okręgu sądu powiatowego w Kozowie, a przydzielił do sądu Brzeżańskiego, uprasza, przedkładając uchwałę swej rady gminnej o dalsze pozostawienie jej przy okręgu sądu powiatowego w Kozowie, przeciwko czemu też Wydział krajowy nie widzi żadnej, by najmniejszej przeszkody.
- f) W uchwale z 29. Maja 1875 oświadczył się Wysoki Sejm za tem:
 - 1) ażeby gminy Bobrowniki, Lackie, Komarówka, Łuka, Międzygórze, Nowosiółka, Petryłów wyłączyć z okręgu sądu w Manasterzyskach a przydzielić do sądu w Tłumaczu;
 - 2) ażeby dalej wyłączyć z okręgu sądu w Manasterzyskach gminy Dołhe, Jurkówka, Roźniów, Stryhańce, Trościańce, Uście-zielone, i przyłączyć je do sądu powiatowego w Tyśmienicy;
 - 3) ażeby wyłączyć z okręgu sądu powiatowego w Obertynie miasteczko Chocimierz i przydzielić takowe do sądu powiatowego w Tłumaczu.

P. Minister sprawiedliwości w rozporządzeniu swem z 29. Stycznia 1878 Nr. 15. dz. u. p. załatwił zgodnie z propozycją Wysokiego Sejmu sprawę
ad 1. przyłączenia gmin Nowosiółka, Petryłów, do sądu Tłumackiego, wreszcie
ad 2. przyłączenia gmin Dołhe, Jurkówka, Roźniów, Stryhańce, do sądu powiatowego w Tyśmienicy;

co do reszty zaś gmin wyszczególnionych *ad 1.*, *ad 2* i *ad 3.*, nie ma żadnej wzmianki w powyższym rozporządzeniu ministeryalnym, a zatem sprawa ta pozostała jeszcze nietkniętą i niezłatwioną.

Otóż gminy Bobrowniki, Lackie, Komarówka, Międzygórze przedłożyły uchwały swych rad gminnych, w których domagają się, ażeby należały nadal do okręgu sądu w Manasterzyskach.

Uchwały Rad gminnych w miejscowościach Łuka, Chocimierz upraszają zgodnie z propozycją Wysokiego Sejmu o przyłączenie tych gmin do sądu powiatowego w Tłumaczu.

Wreszcie uchwały rad gminnych w miejscowościach Trościańce, Uście-zielone upraszają o przyłączenie ich do sądu powiatowego w Tłumaczu.

Wydział krajowy ocenił, iż należy pozostawić gminy Bobrowniki, Lackie, Komarówka stosownie do ich prośby, przy okręgu sądu powiatowego w Manasterzyskach; takiej samej prośby zaś gminy Międzygórze, liczącej w sobie 634 dusz uwzględnić nie można, gdyż Międzygórze leży pomiędzy ludnemi gminami Trościańce, Uście-zielone, a te dwie ostatnie gminy obejmujące w sobie 3000 mieszkańców pragną przydzielenia do sądu w Tłumaczu; należy zatem przyłączyć Trościańce, Międzygórze, Uście-zielone, do sądu Tłumackiego, a to tak samo jak i gminę Łukę, gdyż wszystkie te gminy mają do siedziby starostwa w Tłumaczu daleko bliżej niż do Buczacza; prócz tego zaś gminy te leżą w ten sam sposób jak Nowosiółka, Petryłów na lewym brzegu Dniestru, komunikacya ich ze siedzibą sądu w Tłumaczu zabezpieczoną jest przez pewne, linami zaopatrzone przewozy w Dołhem i w Bukownej; prócz tego rzeka Dniester nie stanowi tu z reguły żadnej przeszkody komunikacyjnej, gdyż rzadko kiedy wydarza się tak wielkie wezbranie wód, któreby wzbraniało używania przewozów; zresztą takie nadzwyczajne wezbranie wód trwa najwyżej trzy lub cztery dni, a i wtenczas komunikacya nie jest wcale przerwana, gdyż istnieje w Niżniowie bezpieczny most na gościńcu rządowym, a zapewne z tych powodów przydzielił P. Minister Nowosiółkę, Petryłów do sądu Tłumackiego.

W reszcie wszelkie względy słuszności przemawiają za uwzględnieniem prośby gminy Chocimierza, które to miasteczko, gdyby pozostało i nadal przy sądzie Obertyńskim, miało by do siedziby starostwa w Horodence blisko trzy razy większą odległość niż do siedziby starostwa w Tłumaczu.

Wydział krajowy nadmienia w końcu, iż z wniosków zeszłorocznych wypuszcza wniosk odnoszące się do gmin: Krzemienna, Hłomcza, Łodzina, gdyż tym wnioskiem stało się już zadosyć w rozporządzeniu c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 29. Stycznia 1878 Nr. 15. dz. u. p.

Zatem też stawia Wydział krajowy wnioski następujące:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmienia niektóre ustępy swojej uchwały z 29. Maja 1875 objawiającej c. k. Rządowi opinię względem terytoryalnego podziału całego kraju na okręgi sądów powiatowych, a to w punktach następujących:

- 1) miejscowość, czyli obszar dworski i gmina Łukanowice z przyległościami Isep, Nakle i Zawodzie (vel Zarodzie ad Łukanowice) ma być pozostawioną tak jak dotąd przy okręgu c. k. sądu powiatowego w Wojniczu i starostwa w Brzesku;
- 2) z okręgu sądu powiatowego Oświęcimskiego i starostwa w Białej należy wyłączyć miejscowość Polanka wielka, a przydzielić ją do sądu powiatowego w Wadowicach i do tamtejszego starostwa;
- 3) miejscowość Kozłówek, należąca dotąd do okręgu sądu powiatowego we Frysztaku, tudzież należąca aż do dnia 1. Sierpnia 1878 do starostwa Rzeszowskiego, ma być i nadal pozostawioną przy sądzie powiatowym Frysztackim, tudzież przy starostwie Jasielskiem;
- 4) miejscowość Haczów w starostwie Brzozowskiem ma być i nadal pozostawioną przy okręgu sądu powiatowego w Brzozowie;
- 5) z okręgu sądu powiatowego w Birczy należy wyłączyć miejscowości Hroszówka (vel Hrószówka), tudzież Jabłonica ruska, a przydzielić do okręgu sądu powiatowego w Brzozowie i do tamtejszego starostwa;
- 6) miejscowości Dobra szlachecka, Dobra rustykalna, Ulucz, Lachawa należy wyłączyć z okręgu sądu powiatowego w Birczy a przydzielić do sądu powiatowego w Sanoku i do starostwa Sanockiego;
- 7) miejscowości Smereczna i Princenthal mają pozostać tak jak dotąd przy okręgu sądu powiatowego w Dobromilu;
- 8) miejscowości Pomorzany, Kalne, Żabin w starostwie Złoczowskiem mają pozostać tak jak dotąd przy okręgu sądu powiatowego w Zborowie;
- 9) gminy i obszary dworskie Łajsce, Łubno-Szlacheckie, Łubno Opacie, należy wyłączyć z okręgu sądu powiatowego Żmigrodzkiego a przydzielić do okręgu sądu powiatowego w Jaśle;
- 10) miejscowości Sowina, Kłodawa, Ujazd, Brzyska vel Brzyski należy wyłączyć z okręgu sądu powiatowego w Brzostku a przydzielić do sądu powiatowego w Jaśle, przyłączając je do starostwa Jasielskiego;
- 11) należy wyłączyć z okręgu sądu powiatowego w Ciężkowicach miejscowości Łyczany, Janczowa, Jasienna, a przydzielić je do sądu powiatowego delegowanego miejskiego Nowosandeckiego i do starostwa w Nowym Sączu;
- 12) z okręgu sądu powiatowego w Niemirowie należy wyłączyć miejscowości, Ławryków, Okopy, Zamek, Pogorzelisko, Manasterek, Kamienna-Góra, Horodów i przydzielić je do sądu powiatowego Rawskiego;
- 13) z okręgu sądu powiatowego w Brzeżanach należy wyłączyć miejscowość Augustówkę, a przydzielić ją do sądu powiatowego w Kozowie;
- 14) z okręgu sądu powiatowego w Manasterzyskach należy wyłączyć miejscowości Łuka, Uście-Zielone, Międzygórze, Trościańce i przydzielić je do sądu powiatowego w Tłumaczu, tudzież do starostwa Tłumackiego; miejscowości zaś Bobrowniki, Lackie (koło Uścia), Komarówka mają pozostać i dalej przy okręgu sądu powiatowego w Manasterzyskach, dzień przy starostwie Buczackim;

- 15) z okręgu sądu powiatowego w Obertynie należy wyłączyć miasteczko Chocimierz i przydzielić je do sądu powiatowego w Tłumaczu, tudzież do starostwa Tłumackiego.

II. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w myśl uchwały Sejmu z 29. Maja 1875 i niniejszej zmiany teje uchwały, wprowadził jak najrychlej w życie terytoryalny podział całego kraju na okręgi sądów powiatowych, o ile takowy nie jest dotąd załatwiony rozporządzeniem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 29. Stycznia 1878 Nr. 15. dz. u. p.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem.

We Lwowie dnia 26. Września 1878. r.

Ludwik hr. Wodzicki w. r.
Marszałek krajowy.

Waleryan Podlewski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Odpis Sprawozdania

Wydziału krajowego z dnia 12. Czerwca 1877 do L. 9111/77 z wnioskami względem zmiany niektórych ustępów uchwały Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875, odnoszącej się do terytoryalnego podziału całego kraju na okręgi Sądów powiatowych.

Wysoki Sejmie! Na posiedzeniu z dnia 29. Maja 1875 wydał Wysoki Sejm w myśl §. 2. ustawy z 11. Czerwca 1868 Nr. 59 dz. u. p. opinię swoją w przedmiocie podziału terytoryalnego całego kraju na okręgi Sądów powiatowych.

C. k. Prezydium Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy dnia 8. Stycznia 1876 do L. 707, iż Pan Minister sprawiedliwości postanowił ograniczyć się na razie na wykonaniu IV. ustępu powyższej uchwały Sejmowej, o czem zdaliśmy sprawę w zesłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego.

Przeciw temu postanowieniu Pana Ministra wniósł Wydział krajowy dnia 22. Września 1876 do L. 15.718 przedstawienie do Pp. Ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych tej treści, ażeby powyższa uchwała Wysokiego Sejmu nietylko w IV. ustępie, lecz w całości wykonaną została.

W skutek tego otrzymał Wydział krajowy dnia 9 Listopada 1876 do L. 30.093 odpowiedź Pana Ministra sprawiedliwości, zawierającą zapewnienie, iż Pan Minister nie zamierzał nigdy ograniczać się tylko na IV. ustępie rzeczzonej uchwały, lecz dąży do tego, ażeby wszelkie, jako potrzebne lub stosowne uznane zmiany w podziale kraju na okręgi Sądów powiatowych, przeprowadzone zostały drogą sukcesywnego postępowania, a to według pewnego porządku co do pojedynczych ustępów powyższej uchwały Sejmowej.

Otóż traktowania c. k. władz rządowych w tej mierze są jeszcze do tej chwili w toku i wedle pisma c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 5. Czerwca 1877. L. 4.200, nie zapadła jeszcze ostateczna decyzja Panów Ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

W témsamém piśmie z dnia 5. Czerwca 1878 L. 4.200 uwiadomiono nas, iż c. k. Rząd nie może przychylić się na razie do przeniesienia siedziby Starostwa ze Skałatu do Grzymałowa, jak tego żądała uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875, ponieważ faktyczne i fiskalne stosunki przemawiają za zatrzymaniem tego Starostwa w dotychczasowej siedzibie.

Skreśliwszy stan obecny rokowań z c. k. Rządem, pozwalamy sobie donieść Waszej Izbie, iż w przeciągu roku 1876. wniosły niektóre gminy do Wydziału krajowego reklamacye swe przeciwko przyłączeniu ich do tych sądów powiatowych, do których przydzieliła je uchwała Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875.

Reklamacje te są następujące:

1) Gmina Łukanowice z przyległościami Isep, Nakle i Zawodzie uprasza, ażeby pozostawiono te miejscowości tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym w Wojniczu, dokąd mają najbliższą, gdzie mają swoją parafię i zrosły się od dawna wszystkimi interesami z Wojniczem, podczas gdy od Tarnowa, dokąd w sądowych sprawach przydzielone być mają, oddziela je bystra rzeka Dunajec;

2) Gmina Polanka wielka domaga się, ażeby przydzielono ją do Sądu powiatowego w Wadowicach, gdyż tam jej znacznie bliżej i składowiej, niż do Sądu w Oświęcimie i do daleko odległej siedziby Starostwa w Białej;

3. Gminy Rzepiennik Biskupi i Rzepiennik Strzyżewski, należące dotąd do Sądu w Gorlicach a które do nowego Sądu w Bieczu przydzielone być miały, upraszają, ażeby przyłączono je do Sądu powiatowego w Cieżkowiecach, dokąd mają najbliższą a skąd również mają łatwość dostania się koleją żelazną do siedziby Starostwa w Grybowie;

4. Gmina Haczów, która do Sądu powiatowego w Krośnie przydzieloną być miała, uprasza usilnie, ażeby pozostawiono ją tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym w Brzozowie, gdyż górską rzeką Morwawa, przez którą żaden most nie wiedzie, utrudnia komunikacją do Krosna, a Haczów zrosł się już od dawna wszystkimi swymi interesami z Brzozowem;

5. Gmina Krzemienna, która do nowego Sądu w Dynowie przydzieloną być miała, uprasza, by należała do Sądu powiatowego w Brzowie, gdyż jej to będzie najdogodniej;

6. Należące dotąd do Sądu powiatowego Birczańskiego gminy Hroszówka, tndzież Jabłonica ruska, domagają się usilnie, ażeby przydzielono je do Sądu powiatowego w Brzozowie, dokąd mają najbliższą i gdzie ich pociągają wszystkie interesa, podczas gdy nic ich nie łączy z Birczą a szczególnie do siedziby Starostwa w Dobromilu mają ośm lub dziewięć mil ciężkiej drogi górzystej;

7. Należące dotąd do Sądu Birczańskiego gminy Hłomecza, Łodzina, Dobra szlachecka, Dobra rustykalna, Lachawa, Kreców, Ulucz, Brzezawa, Dobrzanka i Rozpucie, upraszają, ażeby przyłączono je do Sądu powiatowego w Sanoku, gdzie miałyby oraz siedzibę Starostwa i co byłoby im najdogodniej, gdyż nic ich nie wiąże z Birczą i z Dobromilem, a odległość ich od Dobromila jest bardzo wielka i po uciążliwej drodze górzystej;

8. Gminy Smereczna i Princenthal, które do Sądu powiatowego w Staréjsoli przydzielili miano, upraszają, ażeby pozostawiono je tak jak dotąd przy Sądzie powiatowym w Dobromilu, gdzie miałyby oraz siedzibę swego Starostwa;

9. Gminy Pomorzany, Kalne, Żabin, które do Sądu powiatowego w Złoczowie przydzielili miano, proszą, by je pozostawiono tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym w Zborowie, dokąd mają najbliższą i gdzie uczęszczają na targi i jarmarki.

Na te podania zarządził Wydział krajowy jak najdokładniejsze zbadanie rzeczy a mianowicie zasięgnął w każdym pojedynczym wypadku tak uchwały Rady gminnej w odnośnej miejscowości jak też zdania dotyczących Rad powiatowych.

Badania te wykazały, iż prawie wszystkie Rady gminne przystąpiły do powyższych prośb, a tylko Rada gminna w Brzezawie — pomimo kilkunastu nalegań — nie złożyła dotąd żadnego oświadczenia; zaś Rady gminne w Dobrzance i Rozpuciu uchwały 20. Grudnia 1876, iż pragną pozostać tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym Birczańskim i Starostwie w Dobromilu.

Wydział krajowy nadmienia, że gmina Dobrzanka leży w istocie bardzo blisko do Birczy a jeszcze bliżej do Birczy leży gmina Brzezawa, dlatego też należałoby pozostawić obydwie te miejscowości przy sądzie powiatowym Birczańskim.

Z wyjątkiem przeto gmin Brzezawy i Dobrzauki, uwzględnia Wydział krajowy w swych wnioskach wszystkie powyż wykazane prośby od 1 do 9 włącznie, a w szczególności także i pierwotną prośbę gminy Rozpucie, która podpisała zbiorową prośbę (L. W. kr. 24479/1876) o wyłączenie ze Starostwa Dobromilskiego i przydzielenie do Starostwa Sanockiego a to wyraźnie z tym dodaniem: „iż przystępuje do tej prośby zbiorowej w skutek uchwały Rady gminnej w Rozpuciu z dnia 24. Sierpnia 1876.“

Powody Wydziału krajowego są następujące:

Należy w ogóle uwzględniać w tej sprawie wyraźne prośby gmin, przez ich reprezentacje powzięte, o ile takowym ze względów publicznych żadne przeszkody na zawadzie nie stoją; w szczególności zaś co do punktu 7go nadmienić trzeba, iż w skutek przeniesienia siedziby Starostwa z Birezy do Dobromila, przydzielenie gmin Hłomeza, Łodzina, Dobra szlachecka i rustykalna, Ulucz, Lachawa, Kreców i **Rozpucie**, do Sądu powiatowego w Sanoku i do Starostwa Sanockiego, stało się bezwzględnie potrzebnem, ponieważ gminy te grawitują bezwarunkowo do Sanoka o 3 lub najwyżej 4 mile dobrej drogi krajowej odległego, gdzie się odbywają liczne targi i jarmarki i panuje znaczny ruch handlowy; podczas gdy siedziba Starostwa w Dobromilu jest od tych gmin na 8 lub 9 mil bardzo uciążliwej drogi górzystej oddaloną i żadne stosunki nie wiążą te gminy ani z Birezą ani też z Dobromilem.

W szczególności gminy Lachawa i Kreców pociągają za sobą gminę Rozpucie, która leży tuż obok Tyrawy wołoskiej a to przy samej drodze krajowej do Sanoka wiodącej; cała odległość z Rozpucia do Sanoka wynosi tylko 21 kilometrów, to jest 3 mile niespełna, zaś Lachawa i Kreców nie mogą nawet inaczej, jak tylko na Rozpucie podążać do Sanoka. Otóż to położenie geograficzne i korzyść oczywista powodują nami, iż gminę Rozpucie — pomimo powtórnej a przeciwnej uchwały Rady gminnej tamże z 20. Grudnia 1876 — proponujemy przydzielić do Sądu powiatowego w Sanoku, co też leży niezawodnie w dobrze zrozumianym interesie tej gminy. Wreszcie dodajemy, iż Sąd powiatowy w Birezy, który według uchwały Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 obejmować miał w sobie 60 miejscowości, przez utratę tych ośmiu gmin, tudzież Hroszówki i Jabłonicy ruskiej ad 6), nie będzie wcale zbyt uszczuplonym. Oprócz powyż wspomnianych reklamacji gmin pojedynczych, podnieść musi Wydział krajowy sprawę przydzielenia gminy Kozłówek w Starostwie Rzeszowskiem leżącej. Uchwała Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 pozostawiła miejscowości: Wiśniowę, Jazowę, Kalembinę, Niewodnę, Szufnarową i Korzuchów — przy Sądzie Frysztackim, a wyłączyła gminę Kozłówek z okręgu Sądu Frysztackiego i przyłączyła do Sądu powiatowego w Strzyżowie, który leży w obrębie Starostwa Rzeszowskiego.

W roku 1876 wniosły gminy i obszary dworskie w Wiśniowie, Jazowej, Kalembinie, Niewodnej, Szufnarowej, Korzuchowie i **Kozłótku**, do Wysokiego Sejmu petycję o przyłączenie ich do Starostwa w Jaśle, którą to petycję odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 1. Kwietnia 1876 e. k. Rządowi do uwzględnienia w myśl ich żądania. W myśl przeto tej ostatniej uchwały z 1. Kwietnia 1876 należałoby zmienić uchwałę Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 a to w tym punkcie: iż Kozłówek pozostać ma tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym we **Frysztaku**; gdyż Kozłówek nie uzalał się wcale, iż przynależy do Sądu Frysztackiego, lecz wnosił tylko reklamację przeciwko dotychczasowemu przyłączeniu go do Starostwa Rzeszowskiego i upraszał o przydzielenie go do Starostwa w Jaśle.

Otóż Sąd powiatowy Frysztacki powinien wedle uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875 leżeć w obrębie Starostwa Jasielskiego a zatem Kozłówek trzeba pozostawić przy Sądzie we Frysztaku, dokąd ma w istocie daleko bliżej, niż do Strzyżowa.

Z tych powodów Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmienia niektóre ustępy swojej uchwały z dnia 29. Maja 1875, objawiającej C. k. Rządowi opinię względem terytoryalnego podziału całego kraju na okręgi sądów powiatowych, a to w punktach następujących:

1. Gmina Łukanowice z przyległościami: Isep, Nakle i Zawodzie (vel Zarodzie ad Łukanowice) ma być pozostawioną tak jak dotąd, przy okręgu C. k. Sądu powiatowego w Wojniczcu i Starostwa w Brzesku;

2. Gminę Polanka wielka należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego Oświęcimskiego i Starostwa w Białej a przydzielić do okręgu Sądu powiatowego w Wadowicach i do tamtejszego Starostwa;

3. Gminę Rzepiennik Biskupi i gminę Rzepiennik Strzyżewski należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Gorlicach i tamtejszego Starostwa a przydzielić do Sądu powiatowego w Ciężkowicach i do Starostwa w Grybowie;

4. Gmina Kozłówek, należąca dotąd do okręgu Sądu powiatowego we Frysztaku i do Starostwa Rzeszowskiego, ma być i nadal pozostawioną przy Sądzie powiatowym Frysztackim a zatem przydzieloną być ma do Starostwa Jasielskiego;

5. Gmina Haczów w Starostwie Brzozowskiem ma być i nadal pozostawioną przy okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie;

6. Gminę Krzemienna należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Dubiecku i przyłączyć do okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie, tudzież do tamtejszego Starostwa;

7. Gminę Hroszówka (vel Hruszówka), tudzież gminę Jabłonica ruska, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Birczy, tudzież przydzielić do okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie i do tamtejszego Starostwa);

8. Gminy: Hłomeza (vel Hłumeza), Łodzina, Dobra szlachecka, Dobra rustykalna, Ulucz, Lachawa, Kreców i Rozpucie, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Birczy a przydzielić do Sądu powiatowego w Sanoku i do Starostwa Sanockiego;

9. Przynależące dotąd do Starostwa w Staremmieście gminy Smereczna i Princenthal należy pozostawić tak jak dotąd, przy okręgu Sądu powiatowego w Dobromilu i przydzielić do Starostwa Dobromilskiego;

10. Gminy Pomorzany, Kalne, Żabin, w Starostwie Złoczowskiem, należy pozostawić tak jak dotąd, przy okręgu Sądu powiatowego w Zborowie.

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby terytoryalny podział całego kraju na okręgi Sądów powiatowych, w myśl uchwały Sejmu z 29. Maja 1875 i niniejszej zmiany tejże uchwały, jak najrychlej w życie wprowadził.

D. j. w.

Odpis Sprawozdania

komisyi prawniczej z dnia 26. sierpnia 1877 do l. 586|S o wnioskach Wydziału krajowego względem zmiany niektórych ustępów uchwały Wysokiego Sejmu z 29. maja 1875 odnoszącej się do terytoryalnego podziału kraju na okręgi sądów powiatowych.

Wysoki Sejmie!

Po wydaniu opinii Wys. Sejmu uchwałą z dnia 29. maja 1875 w przedmiocie terytoryalnego podziału kraju na okręgi sądów powiatowych wniosły niektóre gminy i obszary dworskie przedstawienia przeciw zamierzonemu przydzieleniu ich do mniej przystępnych i dogodnych im sądów powiatowych względnie starostw.

O ile objawione w przedstawieniach tych życzenia ludności jako uzasadnione uwzględnić należy, wykaże następujące streszczenie wyniku przeprowadzonych przez Wydział krajowy rokowań :

1. Gmina Łukanowice i przyległości, Isep, Nakle i Zawadzie, które wedle wyżej przytoczonej uchwały z d. 29. maja 1875 przydzielone być miały do powiatu Tarnowskiego, proszą o pozostawienie ich przy sądzie powiatowym w Wojniczu, gdzie mają swą parafię, i którego niejako przedmieście stanowią, gdy przeciwnie od Tarnowa rzeką Dunajcem są oddzielone.

Za pozostawieniem tych miejscowości przy sądzie powiatowym w Wojniczu oświadczyły się jednogłośnie rada gminna Łukanowice i właściwa rada powiatowa w Brzesku, a reprezentacya powiatowa w Tarnowie poparła to żądanie.

2. Gmina Polanka wielka należąca obecnie do sądu powiatowego w Oświęcimie (14 km. odległego) a do starostwa w Białej (38 km. odległej) petycyonuje o przydzielenie jej do sądu i starostwa w Wadowicach (21 km. odległych).

Rada gminna dwukrotnie jednomyślnie powziętą uchwałą uprasza o tę zmianę i uzasadnia ją nietylko znacznie większą odległością od Białej, ale i okolicznością, że w Białej przeważnie używany jest język niemiecki, co stosunki jej z władzami w Białej utrudnia i kosztowniejszymi czyni.

Obszar dworski i Rada powiatowa w Białej oświadczają się przeciw tej zmianie z uwag, że dalszą odległość równoważą lepsze środki komunikacyjne w Białej, niż do Wadowic, że sprawy urzędowe w drodze korespondencji załatwiane być mogą, wreszcie, że c. k. starostwo roki urzędowe w Oświęcimie odbywa — a tylko jedna rekrutacya osobistego stawiania się naczelników gmin wymaga.

Te przez obszar dworski i radę powiatową przytoczone okoliczności nie są jednak zdaniem komisji tego rodzaju, ażeby miały stanowić przeszkodę uwzględnienia życzeń jednej z większych gmin kraju w ustanowieniu jej dogodniejszego z mniejszą stratą czasu i z mniejszymi kosztami połączonego stosunku do wykonywania praw i obowiązków obywatelskich i do załatwienia spraw urzędowych i prywatnych, a niewątpliwie ustanowi się taki stosunek dla proszącej gminy, jeżeli w jednym i bliżej położonym mieście sąd właściwy, starostwo i szkoły średnie mieć będzie.

3. Gmina Rzepiennik suchy prosi o pozostawienie jej w powiecie Gorlickim, gdy gmina ta wedle uchwały z 29. maja 1875 do okręgu nowo utworzyć się mającego sądu pow. w Bięczu przydzieloną być ma, a zatem i nadal w powiecie starostwa Gorlickiego pozostaje, gdy nie prosi wyraźnie o pozostawienie jej także i w okręgu sądu powiatowego w Gorlicach, — a położoną jest bliżej Bięcza niż Gorlic, więc nie ma podstawy do wniosku na zmianę powyżej przytoczonej uchwały co do tej gminy.

4. Gmina Rzepiennik biskupi prosi o przydzielenie jej do sądu pow. w Ciężkowicach nie wspominając nie o starostwie, a gmina Rzepiennik strzyżewski prosi także o przydzielenie jej do sądu pow. w Ciężkowicach lecz zarazem o pozostawienie jej w starostwie Gorlickiem.

Zadaniu temu jako sprzecznemu z postanowieniem §. 10. ustawy z dnia 19. maja 1868 Nr. 44. dz. ust. p. zadasyć uczynić nie można, albowiem okręg sądu powiatowego w Ciężkowicach wielonym jest do starostwa w Grybowie, przeto też Wydział krajowy, chcąc uwzględnić życzenia tych gmin oświadczył się za przydzieleniem ich do sądu powiatowego w Ciężkowicach i do starostwa w Grybowie, z uwagi jednak, że Rzepiennik biskupi o zmianę starostwa nie prosi, Rzepiennik strzyżewski zaś wyraźnie o pozostawienie go w starostwie Gorlickiem uprasza, że Wydział powiatowy w Gorlicach przeciw tej zmianie się oświadczył, wreszcie, że obydwie gminy położone są wprawdzie bliżej Ciężkowic niż Bięczu ale dalej od Grybowa niż od Gorlic, nie zgadza się komisja prawnicza z powyższym wnioskiem Wydziału krajowego.

5. Co do życzenia Kozłówka, ażeby go przy sądzie powiatowym we Frysztaku pozostawić, a zatem w myśl §. 10. ust. z dn. 19 maja 1868 Nr. 44. dz. ust. p. do starostwa w Jasle przenieść, nadmienić tylko wypada, że Wysoki Sejm uchwałą z dnia 1. kwietnia 1876 jednośną petycyę c. k. Rządowi do uwzględnienia odstąpił i że miejscowość ta przy równej odległości 10 kilom. od Frysztaku i Strzyżowa jest od Rzeszowa 40, a od Jasła tylko 25 kilom. oddaloną.

6. Gmina Haczów, która wedle uchwały z 29. maja 1875 do sądu i starostwa w Krośnie przydzieloną być miała, uprasza o pozostawienie przy sądzie i starostwie w Brzozowie, z którym ma w każdej porze roku dogodniejszą komunikacyę; Rada powiatowa w Brzozowie poparła jednomyślnie to żądanie.

7. Krzemienna mająca być przydzieloną do sądu powiatowego w Dynowie 19 kilom. odległym, uprasza o przydzielenie jej do sądu powiatowego w Brzozowie, od którego jest tylko 17 kilom. oddaloną, i gdzieby zarazem i siedzibę starostwa swego miała. Wydział powiatowy w Brzozowie popiera jednośną uchwałą rady gminnej Krzemienny.

8. Gmina Jabłonica ruska, tudzież gmina i obszar dworski Hroszówka proszą, ażeby zamiast do sądu powiatowego w Birezy, a do starostwa w Dobromilu przydzielić je do sądu i starostwa w Brzozowie; rada powiatowa w Brzozowie popiera jednomyślnie to żądanie, gdy przeciwnie rada powiatowa w Dobromilu bez podania powodów takowemu się sprzeciwia. Ze względu na odległość Jabłownicy ruskiej od Birezy 26, od Dobromila 61, a od Brzozowa 20. kilom, tudzież Hroszówki od Birezy 237. od Dobromila 58, a od Brzozowa tylko 22 kilom, i ze względu na okoliczność, że obydwie miejscowości w Brzozowie siedzibę właściwego sądu i starostwa mieć będą, zasługuje żądanie ich na uwzględnienie.

9. Na podstawie uchwał rad gminnych wniosły gminy Dobra szlachecka, Dobra rustykalna Hłomeza, Łodzina z obszarem dworskim, Lachowa z obszarem dworskim, Kreców, Ulucz, Brzezawa z obszarem dworskim, Dobrzanka z obszarem dworskim i Rozpucie zbiorową prośbę o przydzielenie ich do starostwa w Sanoku, uzasadniając ją zbytnią odległością od siedziby starostwa w Dobromilu i wylewami rzek Wiara i Wyrwy. Rada powiatowa w Dobromilu oświadczyła się tylko za przydzieleniem do Sanoka Hłomezu i Łodziny, które po lewym brzegu Sanu są położone, a za pozostawieniem innych petycyonujących a po prawym brzegu Sanu położonych miejscowości przy sądzie w Birczy i przy starostwie w Dobromilu.

Z powodu, że petycyonujące gminy w przytoczonej prośbie zbiorowej nie oświadczyły się, czy życzą sobie wydzielenia z okręgu sądu powiatowego w Birczy, co by nastąpić musiało, jeżeliby do starostwa w Sanoku przydzielone zostały, zażądał Wydział krajowy przedłożenia uchwał gminnych; po powtórnej naradzie rad gminnych przedłożyły jednomyślne uchwały gminy Hłomeza, Łodzina, Dobra szlachecka, Dobra rustykalna, Lachawa, Ulucz za przeniesieniem ich do sądu powiatowego i do starostwa w Sanoku, Rozpucie za pozostawieniem przy sądzie w Birczy i w starostwie Dobromilskim, Kreców i Dobrzanka za pozostawieniem przy sądzie w Birczy, Brzezawa zaś nie przedłożyła żadnej uchwały.

Odległość powyżej wymienionych miejscowości od siedzib sądów powiatowych i starostw, do których przydzielone być mogą, wymierzona najkrótszemi drogami według mapy Kumersberga jest następująca :

W i e ś :	od Sanoka Sąd powiatowy i starostwo	od Birczy (Sąd powia- towy)	od Dobromila (Starostwo)
	k i l o m e t r ó w		
Hłomeza	17	22	50
Łodzina	19	22	52
Dobra	20	19	47
Lachowa	27	13	46
Ulucz	23	21	53
Rozpucie	23	19	36
Kreców	25	17	42
Dobrzanka	28	11	42

W obec tej zbytniej odległości gmin Hłomezy, Łodziny, Dobra szlacheckiej, Dobra rustykalnej, Lachawy i Ulucza od Dobromila, należy żądanie ich jako uzasadnione uwzględnić, nie zgadza się jednak komisya z wnioskiem Wydziału krajowego, aby także gminy Kreców i Rozpucie do sądu powiatowego i starostwa w Sanoku przydzielić, te gminy wyraźnie bowiem się oświadczyły za pozostawieniem ich przy sądzie powiatowym w Birczy, są one dalej od Sanoka niż od Birczy odległe, a od Dobromila są mniej oddalone, niż wyżej wymienione gminy.

Co do gminy Brzeżany, która zażądanej uchwały rady swej nie przedłożyła, nie ma powodu i podstawy do dania opinii.

10. Gminy Smereczna i Princenthal, które dotąd do sądu powiatowego w Dobromilu (15 kilom. odległe) a do Starostwa w Staremmieście (20 kilom. odległe) należały i wskutek tej

ostatniej przynależności do sądu powiatowego w Starej soli (17 kilom. odległe) przydzielone być miały, proszą na podstawie jednomyślnych uchwał rad gminnych o przydzielenie ich do Sądu i Starostwa w Dobromilu; żądanie to jest uzasadnionem tak ze względu na dotychczasowy ich Sąd właściwy jak i na przytoczone odległości.

11. Gminy Pomorzany, Kalne i Żabin, które dotychczas do Sądu powiat. w Zborowie należały, a obecnie do sądu powiat. w Złoczowie przydzielone być mają, proszą w skutek jednomyślnych uchwał rad gminnych, o pozostawienie ich przy bliżej położonym sądzie powiatowym w Zborowie, z którym w stosunkach handlowych zostają. Rada powiatowa w Złoczowie oświadczyła się przychylnie i przeciw zadośćuczynieniu ich życzeniu nie ma żadnych przerw.

Z tych tu przedstawionych powodów, tudzież z uwagi, że rychłe przeprowadzenie zmian w podziale kraju na powiaty sądowe i ustanowienie nowych sądów powiatowych uznanych za potrzebne uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875 r. w głównych zarysach z przedłożeniem rządowem zgodną, przyczyni się w części przynajmniej do zarządzenia przeciążeniu nie których sądów powiatowych i do uchylenia licznym niedogodnościom ludności w stosunkach do sądów i do władz powiatowych — raczy Wysoki Sejm uchwalić:

I. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmienia niektóre ustępy swojej uchwały z dnia 29. Maja 1875, objawiającej C. k. Rządowi opinię względem terytoryalnego podziału całego kraju na okręgi sądów powiatowych, a to w punktach następujących:

1. Gmina Łukanowice z przyległościami: Isep, Nakle, i Zawodzie (vel Zarodzie ad Łukanowice) ma być pozostawioną tak jak dotąd, przy okręgu c. k. Sądu powiatowego w Wojniczcu i Starostwa w Brzesku;

2. Gminę Polanka wielka należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego Oświęcimskiego i Starostwa w Białej a przydzielić do okręgu Sądu powiatowego w Wadowicach i do tamtejszego Starostwa;

3. Gmina Kozłówek, należąca dotąd do okręgu Sądu powiatowego we Frysztaku i do Starostwa Rzeszowskiego, ma być i nadal pozostawioną przy Sądzie powiatowym Frysztackim a zatem przydzieloną być ma do Starostwa Jasielskiego;

4. Gmina Haczów w Starostwie Brzozowskiem ma być i nadal pozostawioną przy okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie;

5. Gminę Krzemienna należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Dubiecku i przyłączyć do okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie, tudzież do tamtejszego Starostwa;

6. Gminę Hroszówka (vel Hruszówka), tudzież gminę Jabłonica ruska, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Birczy, tudzież przydzielić do okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie i do tamtejszego Starostwa;

7. Gminy: Hłomeza (vel Hłumeza), Łodzina, Dobra szlachecka, Dobra rustykalna, Ulucz, i Lachawa, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Birczy a przydzielić do Sądu powiatowego w Sancku i do Starostwa Sanockiego;

8. Przynależące dotąd do Starostwa w Starém mieście gminy Smereczna i Princenthal należy pozostawić tak jak dotąd, przy okręgu Sądu powiatowego w Dobromilu i przydzielić do Starostwa Dobromilskiego;

9. Gminy Pomorzany, Kalne, Żabin, w Starostwie Złoczowskiem, należy pozostawić tak jak dotąd, przy okręgu Sądu powiatowego w Zborowie.

II. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby terytoryalny podział całego kraju na okręgi Sądów powiatowych, w myśl uchwały Sejmu z 29. Maja 1875 i niniejszej zmiany téjże uchwały, jak najrychlejš w życie wprowadził.

D. j. w.